

Cestovní ruch

Cílem této kapitoly je pomocí několika deskriptorů výstižně ilustrovat rozdíly mezi kraji v oblasti cestovního ruchu za použití více hledisek. Vstupní data byla získána vesměs z podkladů ČSÚ. Získána byla jednak z pravidelných ročních statistických šetření, z registru ubytovacích zařízení, jednak z kvartálních šetření cestovního ruchu, výběrových měsíčních šetření a z dalších dostupných informačních zdrojů. Dále používané deskriptory vychází z údajů týkajících se nejen hromadných ubytovacích zařízení, čímž se rozumí zařízení s minimálně pěti pokoji či deseti lůžky sloužícími cestovnímu ruchu. Zařízení menší pak tvoří skupinu „ubytování v soukromí“ resp. „individuální ubytovací zařízení“ a nejsou v dalších rozborech zahrnuta.

V následujících tabulkách se uvádí vždy absolutní hodnoty daného ukazatele v roce 2004, následně pak pořadí kraje sestupně uspořádané posloupnosti všech našich 14 krajů resp. územních celků NUTS 3. Tam, kde byla dosažitelná potřebná data je zachycena relativní změna v údobí od roku 2000 do roku 2004 a následně i její pořadí v posloupnosti krajů.

Kapacity

Tabulka 1: Počet hromadných ubytovacích zařízení a lůžek v nich

	Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Počet zařízení	tis.	598	560	1 007	426	423	402	926	966	281	357	490	344	370	490	7 640
	poř.	4.	5.	1.	8.	9.	10.	3.	2.	14.	12.	6.-7.	13.	11.	6.-7.	-
Změna 2000 až 2004	%	+11,9	-3,8	+8,4	+3,6	+5,8	-3,8	-1,4	-1,3	-2,8	+0,8	+1,4	+7,8	+5,7	+1,4	+2,3
	poř.	1.	13-14.	2.	6.	4.	13-14.	11.	10.	12.	9.	7.-8.	3.	5.	7.-8.	-
Lůžka	tis.	68,91	30,11	51,68	21,81	26,61	20,04	39,96	43,98	15,01	18,54	30,17	18,61	21,41	26,35	433,2
	poř.	1.	6.	2.	9.	7.	11.	4.	3.	14.	13.	5.	12.	10.	8.	-
Změna 2000 až 2004	%	+0,8	-8,4	+8,0	+5,6	+10,0	-8,1	-4,3	-4,0	-4,2	+3,4	-14,6	+0,2	+6,4	±0,0	-1,0
	poř.	6.	13.	2.	4.	1.	12.	11.	9.	10.	5.	14.	7.	3.	8.	-

Počet ubytovacích zařízení je ovlivňován řadou obtížně vyčíslitelných faktorů (geografických, kulturních, historických, společenských atd.). Počet ubytovacích zařízení nesouvisí ani náznakem s počtem obyvatel v krajích, nesouvisí ani s rozlohou regionů. Soudě podle změn počtu zařízení v poslední době (2000 až 2004) není ani v tomto případě náznak nějaké konvergence či zmenšování rozdílů mezi kraji v počtu hromadných ubytovacích zařízení a v počtu lůžek v těchto zařízeních.

Tabulka 2: Plošné pokrytí hromadnými ubytovacími zařízeními

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
km ² /zař.	0,8	19,7	10,0	17,7	7,8	13,3	3,4	4,9	10,0	19,4	14,4	15,0	10,7	11,3	10,3
Pořadí	1.	14.	5.	12.	4.	8.	2.	3.	11.	13.	9.	10.	6.	7.	-

Z průměrné velikosti plochy připadající na jedno ubytovací zařízení se dá již usuzovat na dostupnost těchto zařízení ve zvolené cílové oblasti návštěvy v krajích. Vysoká hodnota tohoto deskriptoru v Hlavním městě Praze souvisí mj. s existencí velkého množství kulturních zařízení a historických památek, s koncentrací mnoha vrcholových institucí hospodářského, politického, společenského, vědeckého i duchovního života společnosti celé České republiky. Naproti tomu postavení Středočeského kraje na konci pořadí krajů je mj. dáno neexistencí centra kraje na vlastním území a velmi

silným centripetálním působením Prahy. Bez výjimky podprůměrné hodnoty byly dosaženy u všech moravských krajů.

Hotely a penziony

Tabulka 3: Lůžka v hotelech vyšších kategorií

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Lůžka	Počet	25916	1 482	1 927	480	4 908	605	533	932	208	2 847	401	677	936	41452
	Pořadí	1.	5.	4.	11.	2.	9.	10.	7.	13-14.	3.	12.	8.	6.	-
Změna 2000 až 2004	%	48	17	99	53	40	175	17	151	i.d.	-7	i.d.	26	-3	41
	Pořadí	5.	9.	3.	4.	6.	1.	8.	2.	-	11.	-	7.	10.	-

Příjezdový cestovní ruch jako turistika realizovaná zahraničními rezidenty v tuzemsku má velký význam pro zviditelnění naší republiky a vzájemnou informovanost o životě a zvycích různých národů, ale má také příznivé dopady na rozvoj služeb a na ekonomiku celého státu. Pro tento druh cestovního ruchu jsou zvláště důležité ubytovací kapacity a související služby na úrovni odpovídající vyšším mezinárodním standardům. V našich podmínkách se za taková zařízení mohou pokládat hotely vyšší kategorie než ***. Nabídka lůžek v hotelech **** a ***** je dosti široká a nevyrovnaná mezi jednotlivými kraji. Variační rozsah je značný – nabídka lůžek v prvním kraji je v porovnání s posledními vyšší téměř o dva řády (kraje Vysočina, Pardubický a Olomoucký). V uvedených krajích se vyskytuje příliš málo hotelů vyšších kategorií a v důsledku toho nemohla být uvedena v tabulkách týkajících se hotelových lůžek konkrétní data, ze kterých by se daly zjistit či dopočítat údaje o jednotlivých hotelech. Dosavadní trend změny počtu nabízených lůžek v žádném případě nesměruje ke zmenšování mezikrajských rozdílů.

Tabulka 4: Lůžka v v ostatních hotelech a penzionech (do * vč.)**

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR	
Lůžka	Počet	28743	12674	16031	9 343	11376	9 422	20665	21763	i.d.	i.d.	13078	7 737	10792	13558	188237
	Pořadí	1.	7.	4.	11.	8.	10.	3.	2.	-	-	6.	12.	9.	5.	-
Změna 2000 až 2004	%	-0,6	-5,6	+8,2	-0,6	-11,2	-20,4	+1,0	-0,9	i.d.	i.d.	+13,3	i.d.	+15,2	-3,1	0,0
	Pořadí	6.	9.	3.	5.	10.	11.	4.	7.	-	-	2.	-	1.	8.	-

Podobně jako v případě lůžek v hotelech nejvyšších kategorií i v hotelech nižších kategorií a penzionech je nejvyšší nabídka v Hlavním městě Praze a je při tom cca čtyřikrát vyšší než u posledního kraje Olomouckého. Změny počtu nabízených lůžek od roku 2000 do roku 2004 ukazují na to, že jen ve čtyřech krajích došlo k posílení počtu lůžek – nejvíce na jihovýchodní Moravě – v krajích Zlínském a Jihomoravském. Naopak počet lůžek se zmenšil u sedmi krajů, např. v kraji Ústeckém až o pětinu.

Tabulka 5: Využití pracovních sil v hotelech vyšších kategorií

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Zaměst./ 100 lůžek	Počet	25,8	37,3	32,8	35,4	45,3	35,7	23,5	24,7	30,8	32,6	31,2	44,0	35,5	30,1
	Pořadí	3.	12.	8.	9.	14.	11.	1.	2.	4.-5.	7.	6.	13.	10.	-
Změna 2000 až 2004	%	+24	-24	-15	-14	-16	-20	+4	-29	i.d.	-15	i.d.	-7	-17	-28
	Pořadí	1.	9.	5.	3.	6.	8.	2.	10.	-	4.	-	3.	7.	-

Pro oblast využití pracovních sil bylo zvoleno komparační kritérium počet zaměstnanců ubytovacích zařízení připadající na jedno nabízené lůžko. Jen čtvrtina krajů má zaměstnance efektivněji využití než celostátní průměr. Variační rozsah již není obzvláště vysoký, kraj s nejefektivněji využitými hotelovými zaměstnanci (Liberecký kraj) potřebuje na 100 lůžek něco přes polovinu relativního počtu

zaměstnanců u kraje s největším počtem zaměstnanců na 100 lůžek – kraj Karlovarský. U tohoto kraje je nutné ale uvážit, že zde se jedná ve většině o specifický hotelový režim s většími nároky na služby (lázeňství a ozdravné pobyty). Téměř ve všech krajích došlo od roku 2000 k poklesu počtu zaměstnanců na 100 nabízených lůžek. Nejvíce v kraji Karlovarském – až o 29 %. Výjimka je pouze u Hlavního města Prahy (nárůst o čtvrtinu) a případně i u kraje Královéhradeckého (nepatrný nárůst – 4 %).

Tabulka 6: Využití pracovních sil v ostatních hotelech a penzionech

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Zaměst./ 100 lůžek	Počet	14,2	19,7	16,2	15,9	22,5	15,3	12,4	14,9	i.d.	i.d.	17,1	18,3	17,3	20,1	16,4
	Pořadí	2.	10.	6.	5.	12.	4.	1.	3.	-	-	7.	9.	8.	11.	-
Změna 2000 až 2004	%	-22	±0	-11	-5	-20	-6	-13	-3	i.d.	i.d.	-5	i.d.	-11	-9	-12
	Pořadí	11.	1.	8.	4.	10.	5.	9.	2.	-	-	3.	-	1.	6.	-

Využití pracovních sil v nižších kategoriích hotelů a penzionů lehce koreluje s využitím pracovních sil v hotelech vyšších kategoriích. Rozdíl mezi těmito dvěma skupinami ubytovacích zařízení spočívá v tom, že počet zaměstnanců na 100 lůžek je u hotelů vyšších kategorií přibližně dvojnásobný než u hotelů nižších kategorií a penzionů. I zde platí, že ve všech krajích došlo od roku 2000 k poklesu relativního počtu zaměstnanců (zaměst./100 lůžek), v Hlavním městě Praze dokonce víc než o pětinu a podobně tomu bylo v kraji Karlovarském. V kraji Středočeském jako jediném byla zaznamenána stagnace.

Tabulka 7: Celkový počet všech hotelových lůžek

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Lůžka	tis.	54,26	14,16	17,96	9,82	16,28	10,03	21,20	22,70	6,23	7,03	15,92	8,14	11,47	14,49	229,69
	Pořadí	1.	8.	4.	11.	5.	10.	3.	2.	14.	13.	6.	12.	9.	7.	-
Změna 2000 až 2004	%	-16,9	-3,7	+13,8	+1,1	-0,2	-16,8	+1,4	+1,6	+13,2	+19,7	+9,2	-5,5	+15,8	+3,1	+5,5
	Pořadí	2.	12.	4.	9.	10.	14.	8.	7.	5.	1.	6.	13.	3.	11.	-

Z paušalizovaného pohledu na celkový počet všech hotelových a penzionových lůžek v krajích vyplývá, že nejvíce lůžek se nabízí v Hlavním městě Praze následované krajem Královéhradeckým na cca poloviční úrovni. Nad republikovým průměrem (16,4 tis. lůžek/kraj) leží již jen kraje Liberecký a Jihočeský. Nejhorší stav je potom v kraji Pardubickém a Vysočina. Nejvyšší nárůst počtu lůžek od roku 2000 byl v kraji Vysočina – o pětinu, v Hlavním městě Praze a kraji Zlínském o šestinu. Naopak největší pokles (cca o šestinu) nastal v kraji Ústeckém. Pokud by se počet hotelových lůžek měl postupně vyrovnávat, pak by měla existovat negativní korelace mezi počtem lůžek a jejich nárůstem v krajích s nejvyššími nabídkami lůžek by jejich nárůst měl být minimální a naopak. Skutečná situace v časovém úseku 2000 až 2004 byla odlišná. První kraj v počtu nabízených lůžek (Hlavní město Praha) měl také jeden z nejvyšších nárůstů a naopak – předposlední kraj v počtu lůžek (Vysočina) měl sice největší relativní růst, avšak v absolutním vyjádření to činilo jen sedminu nárůstu v Praze. Podle těchto trendů lze v budoucnu očekávat další zvětšování rozdílů mezi krají.

Ostatní hromadná ubytovací zařízení

Mezi hromadná ubytovací zařízení mimo hotelů, penzionů a podobných, patří také hromadná ubytovací zařízení nehotelového typu, jako jsou kempy, chatové osady a turistické ubytovny a popřípadě ještě i další jinde nespécifikovaná zařízení.

Tabulka 8: Celkový počet lůžek v zařízeních nehotelového typu

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Lůžka	tis.	14,65	15,96	33,73	11,99	10,32	10,01	18,77	12,55	8,78	11,51	14,24	10,48	9,95	11,86	203,53
	Pořadí	4.	3.	1.	7.	11.	12.	2.	6.	14.	9.	5.	10.	13.	8.	-
Změna 2000 až 2004	%	-33,3	-12,2	+5,2	+9,5	+31,1	+2,8	-10,0	-13,5	-15,6	-7,6	-30,5	+5,1	-2,7	+4,1	-7,4
	Pořadí	14.	10.	3.	2.	1.	6.	9.	11.	12.	8.	13.	4.	7.	5.	-

Při porovnání údajů a počtu a nárůstu či poklesu počtu lůžek v hotelech a ubytovacích zařízeních nehotelového typu je možné si povšimnout náznaků některých souvislostí. Existuje například nevýrazná pozitivní korelace mezi počty lůžek v obou typech ubytovacích zařízení, kde slabší nabídka lůžek v ubytovacích zařízeních nehotelového typu je provázána slabší nabídkou hotelových lůžek a naopak. Dobře to je patrné např. u kraje Pardubického, který je na posledním místě v pořadí krajů podle nabídky lůžek v hotelových i nehotelových ubytovacích zařízeních. Potvrzuje se to i u kraje Libereckého, Jihomoravského a Moravskoslezského a pod. Pokud jde o změnu počtu nabízených lůžek mezi léty 2000 až 2004, vyskytuje se zde několik extrémních hodnot. Jednak to je pokles počtu lůžek v zařízeních nehotelového typu o třetinu v Hlavním městě Praze, víc než kompenzovaný nárůstem hotelových lůžek, jednak také obdobný pokles v Jihomoravském kraji, který však je nárůstem hotelových lůžek kompenzován již jen z jedné pětiny. Extrémní je i nárůst počtu lůžek v zařízeních nehotelového typu v Karlovarském kraji, který zde téměř o dva řády převyšuje ztrátu hotelových lůžek za toto období.

Tabulka 9: Kempy

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Počet zařízení	Počet	21	66	113	34	20	31	26	40	17	29	37	8	19	15	476
	Pořadí	9.	2.	1.	5.	10.	6.	8.	3.	12.	7.	4.	14.	11.	13.	-
Lůžka	Počet	571	2 645	4 603	2 610	1 012	2 110	1 386	2 832	1 289	946	2 763	810	1 785	841	26203
	Pořadí	14.	4.	1.	5.	10.	6.	8.	2.	9.	11.	3.	13.	7.	12.	-
Změna 2000 až 2004	%	-4,0	-0,5	±0,0	+47,7	+45,4	+14,1	-4,0	+9,9	+6,9	-8,5	+11,0	+2,9	+20,9	-10,0	+8,7
	Pořadí	11.	10.	9.	1.	2.	4.	12.	6.	7.	13.	5.	8.	3.	14.	-

V rámci celé České republiky jsou kempy obsazovány hosty z ciziny přibližně ze 20 %, a to ještě zásluhou čtyř krajů, kde podíl přenocování cizinců je přes 30 % (kraj Ústecký a Plzeňský), přes 70 % (kraj Karlovarský) a dokonce přes 80 % v Hlavním městě Praze. Je tak oprávněné tvrzení, že kempy z převážné části slouží domácímu cestovnímu ruchu, tj. turistice tuzemských rezidentů v domácím prostředí (ČR) mimo jejich obvyklé prostředí. Nejvíce kempů a lůžek v nich v kraji Jihočeském je zřejmě důsledkem toho, že tento kraj je častým cílovým prostorem pro letní a zimní rekreaci či dovolenou pro obyvatele naší největší aglomerace a dalších krajů. Podobná situace je i u dalších krajů s vyšší nabídkou kempů a lůžek – kraj Královéhradecký a případně i Jihomoravský.

Tabulka 10: Turistické ubytovny a chaty

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Počet zařízení	Počet	22	80	126	65	28	51	115	109	49	65	77	65	51	81	984
	Pořadí	14.	5.	1.	7.	13.	10.	2.	3.	12.	9.	6.	8.	11.	4.	-
Lůžka	Počet	1 117	4 901	8 761	3 933	1 176	3 039	7 362	5 913	3 034	3 617	4 900	3 372	2 838	4 075	58038
	Pořadí	14.	4.	1.	7.	13.	10.	2.	3.	11.	8.	5.	9.	12.	6.	-
Změna 2000 až 2004	%	-12,6	-11,6	-5,8	+12,9	-18,4	-13,0	+1,3	-7,5	+1,3	+4,7	-14,7	-15,6	+18,8	+7,2	-4,2
	Pořadí	10.	9.	7.	2.	14.	11.	6.	8.	5.	4.	12.	13.	1.	3.	-

Turistické ubytovny, chatové osady a chaty jako součást veřejných hromadných ubytovacích zařízení slouží převážně domácímu cestovnímu ruchu. Přenocování cizinců se na celkovém počtu přenocování v rámci celé České republiky podílí cca z jedné osminy. Odchyly od této úrovně jsou u

některých krajů dosti markantní. V Hlavním městě Praze např. je tato skupina hromadných ubytovacích zařízení obsazována cizinci až více než ze 60 %, při posuzování této zdánlivě vysoké hodnoty se musí zvážit, že celkové ubytovací kapacity turistických ubytoven, chat a podobných zařízení jsou padesátkrát nižší než ubytovací kapacity hotelů. Z mimopražských krajů je ještě zaznamenáno dvojnásobné překročení průměru v kraji Pardubickém. Jedním z ovlivňujících faktorů je zřejmě i ze všech krajů nejnižší nabídka ubytování v hotelech. Nejvyšší nabízený počet lůžek v turistických ubytovnách – dvojnásobný než činí průměrná hodnota – je v krajích Jihočeském a Libereckém, nejnižší nabídka téměř čtyřikrát nižší než je průměrná hodnota krajů je v krajích Karlovarském a Hlavním městě Praze. U mimopražských krajů zde existuje nepřilíš těsná souvislost mezi nabídkou lůžek v turistických ubytovnách a v hotelech.

Tabulka 11: Místa pro stany a karavany

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Počet míst	tis.	1 221	5 935	13142	3 858	1 349	2 309	2 439	5 013	1 733	2 938	4 473	883	1 598	1 852	48743
	Pořadí	13.	2.	1.	5.	12.	8.	7.	3.	10.	6.	4.	14.	11.	9.	-
Změna 2000 až 2004	%	+51	+1	-14,3	+68	-5	+24	+24	+25	+6	+68	-20	+14	+48	+57	+19
	Pořadí	4.	12.	9.	1.	13.	8.	7.	6.	11.	2.	14.	10.	5.	3.	-

Dostatek míst pro stany a karavany je dalším nutným předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu hlavně domácího, ale v případě zvláště turisticky atraktivních oblastí i zahraničního cestovního ruchu. S růstem poptávky musí růst i nabídka zejména v této oblasti ubytovacích služeb. Jinak by rostl počet divokých tábořišť, krajinně a životnímu prostředí rozhodně neprospívající. Jestli nabídka hotelových lůžek vzrostla od roku 2000 cca o dvacetinu (meziroční nárůst jen málo přesahoval 1 %), pak počet míst pro stany a kempy vzrostl za stejné období víc než o pětinu (průměrný meziroční nárůst víc než 4 %) svoji úlohu zde mj. má i nižší investiční náročnost ve srovnání s výstavbou hotelových kapacit.

V některých krajích narostl počet míst pro stany a karavany až o polovinu (Hlavní město Praha, kraje Plzeňský, Zlínský, Moravskoslezský). V kraji Vysočina byl nárůst skoro až tři čtvrtiny. Jinde je možné ale najít stagnaci až pokles, v kraji Jihomoravském až o pětinu. Pokud jde o disponibilní počet míst pro stany a karavany, pak nabídka v Jihomoravském kraji je téměř čtyřnásobná ve srovnání s dosahovanou průměrnou hodnotou krajů ČR. Na druhé straně nabídka míst v Hlavním městě Praze, kraji Karlovarském a většině krajů moravských je pouze na úrovni poloviny průměrné hodnoty.

Ceny

Tabulka 12: Průměrné ceny za ubytování 2004

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Hotely apod.	Kč	1 159	519	371	368	641	373	293	330	352	358	426	362	369	390	473
	Pořadí	1.	3.	6.	8.	2.	5.	14.	13.	11.	10.	4.	9.	7.	12.	-
Změna 2000 až 2004	%	-4	+16	+4	+13	+19	+8	-1	+12	+12	+9	-6	±0	+8	+10	+6
	Pořadí	13.	1.	10.	2.	7.	8.	12.	4.	3.	6.	14.	11.	9.	5.	-
Nehotelová ubytovací zařízení	tis.	341	131	143	138	327	175	145	147	123	144	153	162	140	144	160
	Pořadí	1.	13.	10.	12.	2.	3.	7.	6.	14.	8.-9.	5.	4.	11.	8.-9.	-
Změna 2000 až 2004	%	-6	+9	+18	+15	+30	+14	+24	+18	+32	+20	+25	+40	+12	+12,5	+19
	Pořadí	14.	13.	7.	9.	3.	10.	5.	8.	2.	6.	4.	1.	12.	11.	-

Variační rozsah průměrných cen za ubytování v hotelech v jednotlivých krajích je značný. Nejvyšší ceny (Hlavní město Praha) jsou čtyřnásobkem cen nejnižších (kraj Liberecký). Vysoké ceny v Praze souvisí zřejmě s tím, že 60 % lůžek z celkového počtu v České republice je v hotelech vyšších

kategorií a tedy ve vyšších cenových úrovních. Podobně je vysvětlitelná druhá nejvyšší cenová úroveň v kraji Karlovarském, kde se nachází dalších 10 % lůžek ve čtyř- a pěti-hvězdičkových hotelech.

Ceny ubytování v zařízeních nehotelového typu jsou v celorepublikovém průměru cca třetinové ve srovnání s cenami ubytování v hotelech. Ve Středočeském kraji jsou čtvrtinové a v Libereckém kraji poloviční. Od roku 2000 se ceny v průměru zvýšily o pětinu, nejvíce (cca o třetinu) v kraji Olomouckém, Pardubickém a Karlovarském.

Návštěvnost

Tabulka 13: Počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních celkem

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Přenocování	tis.	10667	2 607	3 658	1 673	3 804	1 283	2 802	3 809	1 185	1 229	2 213	1 768	1 964	2 119	40781
	Pořadí	1.	6.	4.	11.	3.	12.	5.	2.	13.	14.	7.	10.	9.	8.	-
Změna 2000 až 2004	%	+45,4	-9	-10	-11	+1	-40	-20	-17	-20	-33	-31	-17	-14	-32	-7,7
	Pořadí	1.	3.	4.	5.	2.	14.	9.	8.	10.	13.	11.	7.	6.	12.	-

Celkový počet přenocování ve všech druzích hromadných ubytovacích zařízeních ukazuje, že čtvrtina všech přenocování hostů v celé České republice připadá na Hlavní město Prahu, a na následující v pořadí krajů – kraj Karlovarský s několika známými lázněmi pak připadá téměř 10 % ze všech přenocování. Jediný region, kde došlo od roku 2000 k nezanedbatelnému nárůstu přenocování je Hlavní město Praha s téměř 50% nárůstem. Jediný kraj, kde došlo ke stagnaci počtu přenocování byl Karlovarský kraj. V ostatních krajích bez výjimky došlo k poklesu přenocování, nejvíce v kraji Ústeckém.

Tabulka 14: Počet přenocování v hotelech, penzionech, apod.

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Přenocování	tis.	9 649	1 403	1 235	902	2 205	604	1 532	1 971	447	537	1 271	631	1 273	1 269	24931
	Pořadí	1.	5.	9.	10.	2.	12.	4.	3.	14.	13.	7.	11.	6.	8.	-
Změna 2000 až 2004	%	+41,1	-18	-6	+1	-20	-59	-13	-12	-22	-10	-13	-26	+2	-32	-2,5
	Pořadí	1.	9.	4.	3.	10.	14.	8.	6.	11.	5.	7.	12.	2.	13.	-

Podle počtu přenocování v hotelech a penzionech je Hlavní město Praha na prvním místě v pořadí krajů, přenocovává zde téměř 40 % z celorepublikového počtu hotelových hostů. I zde jako v jediném regionu počet noclehů od roku 2000 výrazněji vzrostl (až o 40 %). Mimo kraje Plzeňského a Zlínského se stagnujícím počtem noclehů v hotelech došlo ve všech ostatních krajích k poklesu počtu noclehů.

Tabulka 15 Počet přenocování v hotelech vyšších kategorií (***+*****)**

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Přenocování	tis.	4 693	156	209	40	939	41	61	82	i.d.	i.d.	320	49	142	89	6 838
	Pořadí	1.	5.	4.	12.	2.	11.	9.	9.	(14.)	(13.)	3.	10.	6.	7.	-
Změna 2000 až 2004	%	55	12	130	7	20	27	187	-5	i.d.	i.d.	-9	i.d.	35	-4	+43
	Pořadí	3.	7.	2.	8.	6.	5.	1.	10.	i.d. ^x	i.d. ^x	11.	i.d. ^x	4.	9.	-

Hotely nejvyšších kategorií jsou často součástí sítě mezinárodních hotelových společností. Jejich prostředí, služby apod. jsou do určité míry unifikované, musí vyhovovat vysokým nárokům mezinárodní klientely. I hotely, které nejsou součástí hotelových řetězců musí z konkurenčních důvodů zaručovat stejně vysokou úroveň. Návštěvníky takových hotelů jsou v převážné míře cizinci navštěvující naši republiku z obchodních a pracovních důvodů, určujícím prvkem zde není rekreace (snad vyjma

lázeňských hotelů v našich předních lázních). Vyplývá z toho, že hotely takového typu jsou podmínkou pro rozšiřování podílu České republiky na mezinárodním cestovním ruchu nejvyšší úrovně. Pokud je nebudeme mít, zůstanou naše kraje bílým místem na mapě Evropy pro mezinárodní špičku.

Z počtu přenocování v hotelech nejvyšší kategorie v České republice v roce 2004 se 70 % realizuje v Hlavním městě Praze, 15 % v Karlovarském kraji a na zbývajících 12 krajů pak zůstává jen 15 %. Od roku 2000 do roku 2004 téměř v polovině krajů došlo k relativnímu zvýšení počtu přenocování – nejvíce v kraji Libereckém, Jihočeském a Hlavním městě Praze.

V absolutních počtech přenocování přibylo v kraji Libereckém 40 tisíc, v Jihočeském 118 tisíc a v Praze 1 667 tisíc z celorepublikových 2 055 tisíc. Největší zaznamenaný pokles 9 % v Jihomoravském kraji odpovídal úbytku 32 tisíc přenocování. Údaje pro kraj Pardubický a Vysočina nejsou k dispozici pro kolizi se zákonem o ochraně individuálních dat. Informativně pomocí dopočtu z krajských a celostátních dat je možné odhadnout, že v těchto dvou krajích dohromady došlo k nárůstu počtu přenocování až přes 30 tisíc.

Tabulka 16: Počet přenocování v ostatních hromadných ubytovacích zařízeních

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR	
Přenocování	tis.	1 018	1 203	2 422	731	1 598	678	1 270	1 837	738	693	942	1 137	691	849	15849
	Pořadí	7.	5.	1.	11.	3.	14.	4.	2.	10.	12.	8.	6.	13.	9.	-
Změna 2000 až 2004	%	+106	+5	-13	-23	+57	+2	-26	-21	-19	-44	-47	-12	-32	-32	-15
	Pořadí	1.	3.	6.	9.	2.	4.	10.	8.	7.	13.	14.	5.	12.	11.	-

Pod ostatními hromadnými ubytovacími zařízeními se rozumí zařízení nehotelového typu jako kempy, chatové osady, chaty, turistické ubytovny a ostatní hromadná ubytovací zařízení jinde nespecifikovaná. Tato zařízení se nacházejí na opačném pólu cestovního ruchu než hotely vysokých kategorií. Hlavním důvodem pro jejich využití pro přenocování je většinou rekreace. Klientelu je možné hledat ve středních a šetrnějších vrstvách společnosti, a to jak mládež, tak i seniory. Základní využití je v domácím cestovním ruchu. Vysoce nadprůměrné počty přenocování jsou v kraji Jihočeském, Královéhradeckém a Karlovarském, silně podprůměrné (okolo poloviny průměru) jsou počty přenocování v kraji Ústeckém, Zlínském a Vysočina. Přírůstek od roku 2000 do roku 2004 byl největší v Praze (na dvojnásobek) následované krajem Karlovarským, počty přenocování prakticky stagnovaly v kraji Středočeském a Ústeckém. Ve zbývajících deseti krajích počet přenocování klesal.

Tabulka 17: Podíl přenocování cizinců (%)

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR	
Celkem	%	92	27	23	30	67	42	36	30	16	15	29	15	16	13	46
	Pořadí	1.	8.	9.	6.	2.	3.	4.	5.	11.	12.	7.	13.	10.	4.	-
Hotely celkem	%	94	42	42	39	81	53	54	49	19	26	43	32	17	18	64
	Pořadí	1.	7.	8.	9.	2.	4.	3.	5.	12.	11.	6.	10.	14.	13.	-
Hotely vyšších kategorií	tis.	97	79	72	81	95	80	75	68	i.d.	i.d.	69	54	35	51	91
	Pořadí	1.	5.	7.	3.	2.	4.	6.	9.	-	-	8.	10.	12.	11.	-
Hotely ostatní	%	92	37	36	37	70	51	53	48	i.d.	i.d.	34	30	15	16	53
	Pořadí	1.	7.	8.	6.	2.	4.	3.	5.	-	-	9.	10.	12.	11.	-
Ostatní ubytovací zařízení	%	68	10	13	19	47	32	14	10	11	7	12	6	14	7	20
	Pořadí	1.	11.	7.	4.	2.	3.	6.	10.	9.	12.	8.	14-	5.	13.	-

Podíl přenocování cizinců ukazuje na rozdíly mezi kraji v obsazenosti ubytovacích kapacit podle druhů ubytovacích zařízení mimo domácí cestovní ruch. Zajímavý je rozdíl mezi českými a moravskými kraji. U hotelů vyšších kategorií při abstrahování Hlavního města Prahy se specifika zcela odlišnými od mimopražských krajů, je podíl přenocování cizinců v českých krajích mezi 68 až 95 %, kdežto v moravských krajích je podíl o pásmo níže -35 až 69 %. U skupiny ostatních hotelů je situace obdobná. U českých krajů je podíl přenocování cizinců 36 až 70 %, u moravských krajů 15 až 34 %. U kempů

v českých krajích má podíl přenocování cizinců poměrně široký variační rozsah 10 až 70 %, kdežto u moravských krajů je variační rozsah podstatně užší – 12 až 18 %. U turistických ubytoven je podíl přenocování cizinců cca poloviční než u kempů u podstatné části mimopražských krajů, nejnižší je v krajích Vysočina, Jihočeském a Jihomoravském – do 6 %.

Tabulka 18: Čisté využití lůžek

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
%	53,5	33,4	27,6	30,7	43,4	21,3	28,3	31,5	27,2	26,2	27,9	27,0	37,1	30,7	37,0
Pořadí	1.	11.	7.	4.	2.	3.	6.	10.	9.	12.	8.	14.	5.	13.	-

Využití lůžek v ubytovacích zařízeních je důležitý faktor pro posuzování uspokojování potřeb cestovního ruchu ať domácího či pasivního zahraničního. Sloužit může také k hodnocení ekonomiky ubytovacích zařízení a případně i vhodnosti dalšího investování do ubytovacích zařízení v dané lokalitě.

Při výpočtu hrubého využití lůžek se vychází z celkového počtu stálých lůžek v ubytovacích zařízeních. K přesnějším závěrům vede „čisté využití lůžek“, které vychází z disponibilního počtu lůžek – tj. těch, které jsou hostům v daném čase a na daném místě skutečně k dispozici. Nebyla nalezena dostatečně prokazatelná korelace mezi čistým využitím lůžek a počtem přenocování či lůžkovou kapacitou hotelů.

Tabulka 19: Podíl nedisponibilních hotelových lůžek

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
%	1,5	5,4	9,4	7,5	6,5	8,9	12,4	11,1	11,8	6,8	5,7	8,1	7,8	9,4	6,8
Pořadí	14.	13.	5.	9.	11.	6.	1.	3.	2.	10.	12.	7.	8.	4.	-

Podíl nedisponibilních lůžek do určité míry nepřímo souvisí s čistým využitím lůžek – korelační koeficient je záporný a blíží se hodnotě – 0,3. Může být také měřítkem toho, zda se v daném kraji neplýtvá zbytečně lůžkovými kapacitami tím, že část lůžek neslouží účelu pro který byla určena, tj. cestovnímu ruchu. Podle uvedených tabelárních hodnot se lůžkovými kapacitami nejméně plýtvá v Pražské středočeské aglomeraci následované Jihomoravským krajem. Největší podíl lůžek nevyužitých pro cestovní ruch je ve všech třech krajích NUTS 2 Severovýchod, kde je každé osmé až deváté lůžko nevyužito. Důvody proč zde tomu tak je nemohly být objasněny pro nedostatek relevantních dat.

Delší a kratší cesty

Delší a kratší cesty jsou nedílnou součástí domácího cestovního ruchu. Tuzemská delší cesta (dovolená) je cesta za účelem trávení volného času a rekreace, při které cestovatel nejméně čtyřikrát za sebou přenocuje mimo své obvyklé prostředí.

Tabulka 20: Tuzemské delší cesty (dovolené) občanů ČR do krajů

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR	
Počet cest	tis.	200,8	478,6	778,9	372,2	240,1	195,8	583,3	678,9	202,5	441,2	434,8	370,6	249,4	325,2	5 552
	Pořadí	13.	4.	1.	7.	11.	14.	3.	2.	12.	5.	6.	8.	10.	9.	-
Meziroční změna	%	+26	-26	-3	+40	-16	-61	-8	+15	-19	+33	+6	+10	-11	-14	-5,6
	Pořadí	3.	13.	7.	1.	11.	14.	8.	4.	12.	2.	6.	5.	9.	10.	-
Průměrné výdaje	Kč/cesta	3 086	3 428	3 392	3 113	3 747	2 669	3 953	3 759	2 414	2 908	3 230	3 337	4 017	2 850	3 365
	Pořadí	10.	5.	6.	9.	4.	13.	2.	3.	14.	11.	8.	7.	1.	12.	-
Celkové výdaje na cesty	mld. Kč	0,62	1,64	2,64	1,16	0,90	0,52	2,31	2,55	0,49	1,28	1,40	1,24	1,00	0,93	18,68
	Pořadí	12.	4.	1.	8.	11.	13.	3.	2.	14.	6.	5.	7.	9.	10	-

Nejčastějším cílem tuzemských dovolených – delších cest – jsou kraje Jihočeský, Královéhradecký a Liberecký. Vzestupný trend podle meziročního růstu v roce 2004 má z těchto tří krajů kraj Královéhradecký. Nejméně vyhledávaným cílem je kraj Ústecký těsně za Hlavním městem Prahou. Největší průměrné výdaje na jednu cestu jsou v kraji Zlínském a s menším odstupem za ním v kraji Libereckém.

Tabulka 21: Tuzemské kratší cesty

Kraj		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Počet cest	tis.	945,6	2 810	1117	802,3	466,2	1220	1112	1349	989,6	993,7	1417	1074	709,8	1460	17113,6
	Pořadí	11.	1.	2.	12.	14.	6.	7.	5.	10.	9.	3.	8.	13.	4.	-
Meziroční změna	%	-28	-29	-15	-9	-28	-18	-46	-18	+40	-27	+1	+19	-9	+30	-16
	Pořadí	11.	13.	7.	6.	12.	8.	14.	9.	1.	10.	4.	3.	5.	2.	-
Celkové výdaje na cesty	mld.Kč	0,97	1,33	1,39	0,82	0,72	0,99	0,98	1,19	0,57	0,66	1,37	0,79	0,69	1,01	13,71
	Pořadí	8.	3.	1.	9.	11.	6.	7.	4.	14.	13.	2.	10.	12.	5.	-

Za kratší cestu se pokládá cesta za účelem trávení volného času a rekreace, během které cestovatel jedenkrát až třikrát za sebou přenocuje mimo své obvyklé prostředí. Meziroční změna 2004/2003 ukazovala v celostátním měřítku na pokles přibližně o šestinu, v některých krajích však došlo k nárůstu – v Královéhradeckém o 40 %, v Moravskoslezském skoro o třetinu a v Olomouckém o pětinu. Celkově v roce 2004 směřovaly kratší cesty nejvíce do krajů s velkoměstskými centry (kraje Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský) a do kraje s vysokou turistickou nabídkou kraj Jihočeský – Lipno, Šumava, atp.

Tabulka 22: Celkové výdaje na delší a kratší cesty

Kraj	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
mld.Kč	1,59	2,97	4,03	1,98	1,62	1,51	3,29	3,74	1,06	1,94	2,77	2,03	1,69	1,94	32,39
Pořadí	12.	4.	1.	7.	11.	13.	3.	2.	14.	8.	5.	8.	10.	9.	-

Celkové výdaje vychází z počtu uskutečněných dlouhých a krátkých cest. S určitou mírou nepřesnosti je možné uvažovat s tím, že tyto výdaje se většinou realizují v cílových krajích jako cesty za zbožím a službami a jsou pro kraj přínosem pro další rozvoj. Nejvyšší přínosy tohoto typu jsou v kraji Jihočeském – průměrnou hodnotu krajů přesahuje o tři čtvrtiny. Zde uváděné výdaje je nutné pokládat jen za informativní, protože obsahují jen výdaje za dlouhé a krátké cesty a pro nedostatek relevantních regionálních dat nezahrnuje služební cesty a jednodenní výlety. Celorepublikové údaje za roky 2003 a 2004 ukazují, že na celkových výdajích se podílí delší cesty cca 18 %, kratší cesty 16 %, služební cesty méně než 10 % a jednodenní výlety více než 50 %!

